



Cetatea Cavalerilor

2023 - ANUL IULIU MAIU !

NR. 6(34) Iunie 2023



Nr. 6 (34)/ Iunie 2023

Cetatea Cavalerilor

Fondator: Col. r. Dr. Constantin MOSINCAT
Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de Clio
Editura Tipo MC, Oradea-2020

Cartea Mea e și a Ta! ISSN 2734-6889 - ISSN-L 2734 - 6889

O PRIVIRE SINOPTICĂ ASUPRA ETNONIMULUI „BLACH”

George ROCA¹

Într-o scrisoare primită recent prin poșta electronică de la un cunoscut intelectual român*, acesta îmi



relatează o interesantă constatare a domniei sale și surprinderea care a avut-o atunci când, la București, aflându-se la o convorbire de afaceri, a întâlnit un domn din Germania, directorul unui important trust de presă, care se numea **BLACH**, nume de familie ciudat pentru un neamț, dar însă, foarte apropiat și cunoscut românilor! Redau mai jos un fragment din corespondența respectivă:

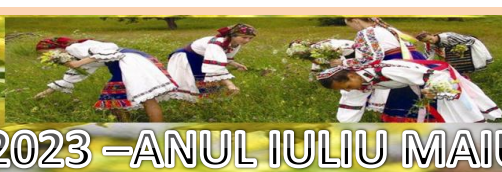
*„Emisarul, un barbat de cam 65 de ani, se numește **Winfried Blach**, arată foarte puțin nemțeste, iar comportamentul nu aduce cu acela obișnuit pe Valea Rinului! Harnic, dinamic, întreprinzător, imaginativ. Drama vieții lui a fost, însă, neputința de a-și da seama **cine este...** Nemții îi spuneau că, deși neamț, nu pare a fi de-al lor, iar intuiția îi spunea că au dreptate, fără să-și explice din ce motiv anume. Era, deci, un **altceva** fără să înțeleagă natura acestei diferențe... L-am întrebat dacă nu cumva este **român** deci **vlah**, ceea ce l-a uimit și l-a tulburat! Nu-i spusese nimeni despre aceasta ipoteză, iar ideea că românilor li se spunea odinioară **vlahi**, că sunt răspândiți pretutindeni prin Balkani, dar și în Panonia, Peninsula Istria și chiar mai încolo, în Mittel-Europa, nu o*

*mai auzise niciodată. I se părea absurd și, de fapt, ca un fel de poveste de Halima. Atunci, am stat mai bine de o oră și i-am explicat toate aceste realități de **istorie paralelă** care îl fascinau, străduindu-mă să înțeleg din ce motiv omul părea de la un minut la altul mai tulburat și mai emoționat. Emoția lui mă tulbura și pe mine. Vedeam cum îi apareau în fața ochilor lumi peste lumi insondabile dar bănuite, chipuri, peisaje și alcătuiți ce se confirmau într-un fel ciudat, câteodată, prin chiar propozițiunile rostite când și când și unde impresia că așa trebuie să fi fost apăsarea adeseori. Îi plăcuse mai cu seamă formula ce îl însemna pe **Ioniță Kaloian** în chip de **rex Blachorum et Bulgarorum**, pe care o repetase de multe ori, încântat nu atât de rezonanța vorbelor ci de gândul unei mari împărății posibile. I-am promis atunci că îi voi căuta documente și am și făcut-o. Nici nu a fost greu, la drept vorbind, căci noi avem - fără să se evoce însă la suprafața socială - izvoare suficiente, despre care alții de bună seamă că nu știu nimic și ne dau nouă, ignorând marea noastră vechime și răspândire, locul minor ce ni-l propunem singuri. Rând pe rând, am adunat **cercetările lui Theodor Burada despre românii din Valahia Morava, despre vlahii din Silezia și Galiția, despre***

¹ George ROCA, Sydney, Australia, 2006 - 2023



Cetatea Cavalerilor



2023 –ANUL IULIU MAIU !

NR. 6(34) Iunie 2023



*pastores Romanorum din Pannonia și Rhaetia; apoi, scrisori ale Papei Inocențiu al III-lea despre Blachi și adnotări ale lui Simon de Keza și ale Notarului Anonim despre vechimea acestei populații care, dacă nu ar fi fost de prin partea locului, ar fi însemnat că a căzut din cer. Le-am adunat și fiindcă îmi vorbise, în două rânduri, prin telefon despre această temă stăruind să mai adaugăm ceva în această materie, i le-am și dat... Ar fi greu de descris tulburarea nouă ce i-am adus-o și aceasta nu atât fiindcă, așa cum și spusese ceva mai înainte, purta însuși numele **Tribului** ci fiindcă, în înșiruirea de așezări de Vlahi de pe lângă Lacurile Mazuriene, evocate într-o copie după un studiu cu mare vechime, identificase și numele satului de unde plecaseră acum cam o sută de ani și **ai lui** către Germania. O Germanie unde, astăzi, toți cei ce se cheamă **Blach** știu că între ei sunt rude de sânge și izvorăsc din **același Moș** și, cum zice cronicarul, **de colo cura**. Episodul acesta m-a îngândurat într-un anumit fel. Ce secret al alcătuirii există în fiecare dintre noi și ce voci neauzite de altcineva ne face să recunoaștem scene, înfățișări și părți de cuvinte care nu le-am văzut și nu le-am auzit niciodată, noi, în cursul vieții noastre? Să existe, astfel, o memorie a tiparului care participă și aceasta la felul cum ființa noastră trecătoare se orânduiește și încearcă a se defini mai mult dincolo de **trăitul** direct și de cuvintele ascultate? Poate că așa și este, de fapt, și nouă doar ni se pare că mai mult decât ceea ce știm prin experiență nu există și nici nu poate exista.”*

Am fost impresionat de informațiile prezentate în scrisoarea acestui domn, fapt care m-a făcut să continui dezbaterea pe tema etnonimului de BLAH. Iată și relatarea mea:

Stimate domn! Mi s-a părut foarte interesantă corespondența primită de la dumneavoastră în legătură cu originea numelui de familie a domnului W. Blach. Am citit-o cu atenție, fapt care m-a provocat și tentat să-i aduc câteva completări.

Îmi prezentați deci, o așa-zisă „fabulă”, care de fapt, după cum o numiți dumneavoastră, este „un document de viață incontingentă, în simplitatea ei ce ascultă numai de legi necunoscute.” Așa o fi!? Mie mi-a plăcut! Mi-a fost chiar de folos. De ce? Deoarece am început să caut prin memorie și prin cărți (cărțile din biblioteca mea) materiale care aveau o oarecare legătură cu cuvântul „**Blach**”, etnonimul la care vă referiți. Deci am mai învățat ceva, am mai acumulat ceva! Nu poți comunica cu un om dacă nu ai limbaj comun! Și iată ce am găsit despre ceea ce îmi scrieți, despre numele acelui domn german, **Herr Blach**, care întradevăr poate avea legături „strămoșești” cu vlahii. Există pe vremuri în orașul Oradea un mare autodidact, un erudit, pe nume Alexandru Pele. L-am cunoscut! Era o personalitate cu o cultură atât de vastă încât ar fi trebuit să i se ridice o statuie și să fie pus alături de marii analiști-gânditori ai neamului românesc. Predominante pentru creația acestuia sunt studiile științifice pluridisciplinare, dintre care amintesc :

Literatură:

- **Moartea fantasticului** – Editura Lumina, Oradea, 1994 – eseu distins cu premiul special al juriului, Craiova, 1976
- **Miorița** – Revista „Omu”, Pitești – Cronică ancestrală a permanenței românești
- **Povestiri științifico-fantastice** – Invitat la cel de al III-lea Congres European de literatură științifico-fantastică de la Poznan (Polonia), 1976, unde delegația română condusă de Ion Hobana, s-a bucurat de un real succes.
- **Cerul cuvântului, poezii** – Editura Abadaba, Oradea 1997
- **Eseuri, schițe, poezii, articole, reportaje, antologii** (publicate în diferite reviste din țară și de peste hotare)

Istorie:

- **Banatele – Formațiuni prefeudale românești**
- **Migrația ungarilor** – 31 de episoade în revista „Crișana Plus”, Oradea
- **Românii din Atelkuz în secolul IX** – Revista „Noi Tracii”, Italia, 1989
- **Continuitatea dacoromână în izvoare străine sec. VIII î.Hs.**



- *Transnistria – Terra Blachorum* – Revista Crișana

Lingvistică:

- *Etnonimele românilor – VALAH - Etimologie ancestrală și areal istoric* – Editura Abadaba, Oradea, 1996
- *Perenitatea elementelor dacoromâne* – Revista „Cele Trei Crișuri”, Oradea (mai multe episoade)

Demografie:

- *Vidul demografic și matematica* – Revista „Bihorul”, Oradea (mai multe episoade)

Politică:

- *Hermeneutica unei declarații comune* – Revista „Crișana Plus”, Oradea
- *Mihai Viteazul la Oradea* – Revista „Crișana Plus”, Oradea
- *Regiunea Eurocarpatică – capcană politică* – Revista „Crișana Plus”, Oradea

Tehnică:

- *Aspecte privind comportarea unor elemente de beton armat la acțiunile agenților chimici specifici întreprinderilor de obținere a aluminei* – Vol III, Comportarea în situația construcțiilor, Editura INCERC, București, 1986

Comunicări științifice mai importante:

- *Elemente lexicale dacoromâne în limbi ale antichității (mileniile III-I î.Hs.)* – Pitești, 1986
- *Limba – mijloc de cunoaștere a preistoriei românilor* – Curtea de Argeș, 1985
- *Toponime și patronime dacoromâne* – Curtea de Argeș, 1985

Cărțile și scrierile lui Alexandru Pele, au început să fie căutate nu numai de intelectualii orădeni ci și de oamenii de specialitate români (și chiar străini) fiind folosite ca materiale de studiu și referință, pentru elaborarea unor lucrări științifice cu aceeași tematică. Din păcate, Alexandru Pele a murit tânăr. Ne-a părăsit pe la începutul anilor '90. Creația sa, vastă pentru epoca în care a fost realizată, îl definește ca scriitor, eseist, poet și om de știință (Membru al Asociației Oamenilor de știință din România) cu toate că nu-și câștiga pâinea în domeniul intelectual, fiind doar un simplu tehnician de mine. Alexandru Pele supraviețuiește prin fiica sa Adriana Țâmpău-Pele, literat, patroana editurii ABADABA, din Oradea, înființată la începutul anilor '90 cu scopul de-a edita manuscrisele tatălui său.

Am făcut această digresiune, poate puțin cam lungă, pentru a vă prezenta un cercetător român de valoare excepțională, specializat în subiectul pe care l-am abordat împreună în aceasta corespondență, adică acela de analiză a etnonimului „BLACH”. Posibil ca unele enunțuri și cercetări referitoare la aceasta temă le cunoașteți, dar pentru subsemnatul este benefic pentru a mi le reînprospăta în memorie.

Am să mă opresc deci, la cartea lui Alexandru Pele, „*Etnonimele românilor - VALAH - Etimologie ancestrală și areal istoric*” lucrare pe care o pot numi unicat, în privința studiilor făcute cu privire la apartenența noastră la gruparea valahă. Extraordinar de bine documentat, pe parcursul a 197 de pagini, ni se prezintă o valoroasă cercetare în domeniul glotologiei evolutive. Abordarea de către autor a unui mod diferit de citire a termenilor străvechi „VALAH” și a variantelor sale, relevă un adevăr fundamental: originea comună a popoarelor tracice de limbă română cu cea a popoarelor semitice. Autorul ne mai atenționează în prefața cărții că: „*Sfera lingvistică atotcuprinzătoare a acestor elemente lexicale nu ne mai permite să mai împărțim, după noi criterii pseudo-științifice, familiile de limbi indo-europene și afro-asiatice, căci în realitate sunt MESO-SEMITICE sau româno-semitice. Aceasta este și prima diviziune a limbii unice până la Turnul Babel, amintită în Vechiul Testament...*”

„*Etnonimele românilor - VALAH - Etimologie ancestrală și areal istoric*” este un studiu cu un pronunțat conținut filologic, lingvistic și istoric. Autorul folosește cu precădere metoda pluridisciplinară



Cetatea Cavalerilor

2023 - ANUL IULIU MAIU !

NR. 6(34) Iunie 2023

concomitent cu analiza structurală a elementelor lexicale, depunând o deosebită atenție pe evoluția limbii și a factorilor geoantropici de-a lungul unei mari perioade de timp.

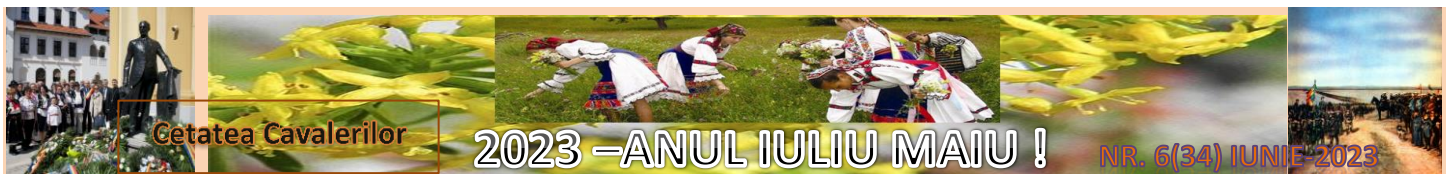
Revenind la subiectul care a creat această analiză, adică a cea a numelui de „BLACH”, nume neuzual pentru a fi purtat de un nativ german, cu adânci rădăcini strămoșești (cred!) în acele locuri, găsim la pagina 59 a cărții lui Alexandru Pele următorul enunț având numărul 37:

„**BLAH**. Sub această formă de BLAH, una dintre cele mai vechi, sunt cunoscuți strămoșii noștri de pe Nil, din regiunea Alexandriei, întrucât impozitul fiscal de aici era bazat pe o lege care se numea BLAHOON NOMOS, dar și BLACHENNOMIUM. /...BLACHON, un derivat arhaic ne indică sensul augmentativ, deci mai mare decât termenul de bază BLAH, așa cum BALATON este mai mare decât BALAT, sau BLASCON decât BLASC, ultimul fiind amintit de Ptolomeu. /...**BLACHI ac pastores Romanorum** sunt menționați de Anonimus în Panonia chiar la venirea triburilor migratoare ale maghiarilor în această regiune a Dunării de Mijloc. /...Prin urmare, în anul de grație 896 d.Hs. Pannonia era locuită și de români, numiți atunci, dar și mai târziu și cu etnonimul BLACHI. /...O altă țară românească numită BLACHINA este menționată de Godefredus din Viterbium (c.1120), fiind situată în apropierea Constantinopolului. /...Împăratul Ioniță, al Imperiului româno-bulgar, din dinastia Asăneștilor (1197-1207) a purtat și supranumele de BLACHUS. ...Laurentius Toppeltinus (Töppelt) (1641-1670), erudit sas din Mediaș, în lucrarea **Origines et occasus Transylvanorum**, spune că în limba sașilor, românii sunt numiți BLAHI (**d'BLACH - nostra lingua Dacica**). /...numele de BLAH este cunoscut și la aromânii din Balcani, chiar mai târziu când întâlnim numele de familie BLAHAVA, la 1825, de o vechime importantă, acesta fiind compus din **BLAH + AVA** (tata). /...în Cehia un mare filolog contemporan cu Nicolae Iorga purta numele de Ion **BLAHOSLAV**. Avem, așadar, adusă până la contemporaneitate această formă a etnonimului **BLAH**, cu toată împotrivirea preopinienților continuității românilor în arealul lor autohton euro-afro-asiatic.”

Îmi pun totuși o întrebare, care de fapt mă framantă destul de mult? Cum or fi ajuns „blachi” (vlahi) atât de departe, adică în apropierea Lacurilor Mazuriene, care sunt situate în nordul Poloniei, locul de unde se trag strămoșii domnului Blach? Există trei posibilități: prima - să fi ajuns acolo în urmă cu mai bine de două mii de ani, demonstrând că vlahii au populat multe regiuni ale bătrânului continent. Termenul „vlah”, spune Al. Pele în cartea lui: „este mult mai vechi decât apariția în lumina reflectoarelor istoriei a celților, despre care știm încă prea puțin... vechimea acestui termen (vlah n.a.) se pierde în rădăcinile preistoriei, respectiv în faza protolimbii monosilabice incipiente”. Oare o fi adevărată legenda „**GEABELILOR**”, trib de beduini, care trăiesc pe Muntele Sinai, în preajma mănăstirii „Sfânta Ecaterina” a căror origine este destul de controversată? Aceștia au trăsături diferite de ceilalți arabi, ba chiar și cuvinte aparte în dialectul lor. **Geabelii** afirmă că sunt de origine română și se trag din VLAHI! (Aurora Peșan, „**Valahii de pe muntele Sinai: legendă sau adevăr pierdut?**”, Revista electronică AGERO, aprilie 2006). Poate la originea cuvântului „geabel” stă o sintagmă, formată din **gea+blah=geablah**, unde prin ușoare schimbări de pronunție, aproape neobservate pe parcursul timpului, prin înmuiere, se ajunge la *geableh*, *geabeh*, sau *geabel*. Deci prin denumirea dată geabelilor ar putea fi definiți blahii plecați în lume („Gea” reprezentând Pământul). Discutând despre acest caz, nu poate fi valabilă și la subiect teoria lui Alexandru Pele cu privire la limbile meso-semitice sau româno-semitice? Greșesc oare?

A doua posibilitate ne-o oferă Al. Rosetti, care citându-l pe istoricul maghiar Schwarz Zsigmond, spune că paronimul „vlah” ar fi fost transmis restului Europei de gepizi, populație germanică din Dacia, care transmite, zic eu, ar fi influențat inclusiv populația prusacă din nordul Poloniei.

A treia variantă ar fi, că strămoșii domnului Blach, să fi migrat mai recent, din părțile noastre. Se știe că relațiile domnitorilor din Moldova erau foarte bune cu Polonia, ajugându-se chiar până la relații cu țările baltice, cu care au făcut schimburi comerciale, importând chiar tactică de război și influențe inclusiv în construcția de cetăți (vezi lucrarea mea „**Dezvoltarea arhitecturii în perioada de domnie a binecredinciosului voievod Ștefan cel Mare și Sfânt**”, capitolul „**Construcții de aparare**”). Posibil că traficul s-a făcut în ambele sensuri și în acest caz un oarecare Vlah sau Blah a ajuns să se stabilească în acele locuri. Apoi schimbarea din Vlah sau Blah în Blach a fost ușoară datorită influențelor impuse de limba



„germanică”, limbă cu o accentuare mai dură, în care pronunțarea cuvântului Blah ia forma Blak sau mai palatizat, Blach.

5

O altă întrebare care mi-o pun! Nu erau acești **blachi** diferiți de rasa germanică? Nu erau puțin mai închiși la culoare? Nu cumva erau numiți și „Blacki”, adică negri? Nu de-acolo își trage originea cuvântul englezesc „black”? Dicționarul etimologic al limbii engleze ne demonstrează că așa este! Ba mai folosește pentru definirea noțiunii de negru și varianta „**blah**” importată (sic!) din *Old High German* (vezi Merriam-Webster Dictionary, G. & C. Merriam Company Publishers, Springfield, Massachusetts, USA, 1966, pg. 87). Încercând să tăiem firul în patru, ne punem întrebarea dacă grupajul onomatopeic englezesc „**Blah, blah, blah**” nu își trage cumva originea, nu din instabilul cuvânt spaniol „*hablar*” ci de la porecla dată acestor *oameni negricioși*, adică a **blackilor** (blachilor, sau blahilor), sau mai precis din persiflarea pronunției rezezi a vorbirii acestora, care neînțeleși de către anglo-saxoni, erau luați în derâdere că limba lor este un fel de „*blah, blah, blah*”!

Oare acest domn Blach nu este cumva brunet, cu un ten mai închis la culoare decât germanul acela „blond”, ca spicul grâului și la păr și la piele, pe care îl știe toată lumea? Interesant este faptul că și regretatul scriitor francez de origine româna, Virgil Gheorghiu, în romanul său „*Ora 25*” îl prezintă pe personajul principal Ioan Moriț (Johan Moritz, interpretat de Anthony Queen în filmul cu același nume), un țăran originar din creuzetul multinațional al Transilvaniei, incert ca naționalitate, care pe parcursul cărții se metamorfozează din român în evreu, apoi în maghiar, ca până la urmă să fie declarat cu mare tam-tam de experții lui Hitler cel mai autentic reprezentant al rasei ariene, cu toate că acesta are înfățișarea unui „german” brunet, cu trăsături închise la culoare și total diferit de neamțul de rând! Deci în concluzie, de ce nu ar putea fi și Her W. BLACH, un VLAH, sau un ROMÂN?

* *Este vorba de domnul profesor dr. Artur Silvestri, scriitor, istoric și promotor cultural.*